

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. กระบวนการยุติธรรมไทย บทความประกอบการสัมมนาทางวิชาการ จัดโดยคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรมวุฒิสภา คณะกรรมการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์ และคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ระหว่าง วันที่ 27 - 31 มีนาคม 2538 ณ รัฐสภา

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. การควบคุมดุลพินิจอัยการ ตามร่างรัฐธรรมนูญ สสร. มาตรา 46 ทวิ กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. "ความรับผิดชอบกฎหมายของอาจารย์ คณิต ณ นคร ในบริบทของการ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม" ใน บนเส้นทางแห่งหลักนิติธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลาคม, 2540.

กุลพล พลวัน. "ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยอัยการในประเทศไทย" วารสารอัยการ ฉบับที่ 101 (พฤษภาคม 2529) : 72 - 119.

กุลพล พลวัน. "บทบาทของอัยการในการดำเนินคดีอาญา" วารสารอัยการ ฉบับที่ 85 (มกราคม 2528) : 23 - 49.

กุลพล พลวัน. "โครงสร้างของกรมอัยการ" วารสารอัยการ ฉบับที่ 14 (กุมภาพันธ์ 2522) : 34 - 49.

กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : 2543 หน้า 516.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. "ดุลพินิจในการไม่ฟ้องคดีอาญาที่มีมูลของอัยการในสหรัฐอเมริกา" นิติศาสตร์ 10 ฉบับที่ 1 (2521) : 165 - 167.

โกเมน ภัทรภิรมย์. อัยการฝรั่งเศส ชีวิตและผลงานโกเมน ภัทรภิรมย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2536.

โกเมน ภัทรภิรมย์. "งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม" อัยการนิเทศ เล่มที่ 31 ฉบับที่ 4 2512.

โกเมน ภัทรภิรมย์. "การแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวน" อัยการกับการสอบสวนคดีอาญารวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาในนานา ประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุดิการพิมพ์, (ม.ป.ป.)

คณิต ณ นคร. "อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง" ระบบอัยการต่างประเทศ ในงานกฐินพระราชทาน กรมอัยการ ณ วัดบูรณศิริมาตยาราม

- กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์ 2520 : 15-31.คณิต ฌ นคร. "แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลของพนักงานอัยการ" 100 ปี อัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดพิมพ์ในโอกาสครบ 100 ปี แห่งการสถาปนาสถาบันอัยการ พ.ศ.2536 : 140 - 145.
- คณิต ฌ นคร. "ผู้เสียหายในคดีอาญา" วารสารอัยการ 1 (มกราคม 2521) : 48 - 51.
- คณิต ฌ นคร. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2528
- คณิต ฌ นคร. "ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของอัยการ" รวมบทความด้านวิชาการของ ศ.ดร.คณิต ฌ นคร 2540 : 32 - 33
- คณิต ฌ นคร. "วิสัยทัศน์อัยการไทย" ในกระบวนการยุติธรรมในมุมมองของ คณิต ฌ นคร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, กย 2540, หน้า 26 - 31
- คณิต ภาไชย. "วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ" วารสารอัยการ ฉบับที่ 109 (มกราคม 2530) : 9 - 22.
- ทวีศักดิ์ ฌ ตะกั่วทุ่ง. งานอัยการของประเทศญี่ปุ่น : ระบบอัยการต่างประเทศ ในงานอภิบาลพระราชทานกรมอัยการ ฌ วัดบูรณศิริมาตยาราม กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์ 2520 หน้า 35 - 43.
รวมระเบียบสำนักงานอัยการ ; กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, 2538
- รุ่งแสง กฤตยพงษ์. "ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา" วารสารอัยการ (สิงหาคม 2534) : หน้า 34 - 40.
- เรวัต ชำเฉลิม. "ชลอการฟ้อง" วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522 หน้า 11
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. "กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับมาตรฐานสากล" บทเส้นทางแห่งหลักนิติธรรม กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2540 : 13 - 28
- ศิริ บุญภินนท์. "อัยการญี่ปุ่น" เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษเรื่อง ระบบอัยการอัยการญี่ปุ่น แนวคิดและทิศทางการปฏิรูประบบอัยการไทย สถาบันกฎหมายอาญา 2540 หน้า 33
- ศิลปอรัญ ชูเวช. และทวีศักดิ์ ฌ ตะกั่วทุ่ง. กระทรวงยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น : ในระบบอัยการสากล รวบรวมโดย กรมอัยการ 2526 : 105 - 109.
- สมชาย เก้านพรัตน์. โครงสร้างองค์การบริหารงานบุคคลข้าราชการอัยการในประเทศไทย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538 หน้า 4 - 256.

- สุจินต์ ทิมสุวรรณ. "การดำเนินคดีอาญาโดยอัยการ" วารสารอัยการ ฉบับที่ 46 (ตุลาคม 2524) : หน้า 9
- สุจินต์ ทิมสุวรรณ. กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่รัฐ, จัดพิมพ์โดยศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525.
- สุรินทร์ ถั่วทอง. "จากยกบัตรสู่อัยการ" วารสารอัยการ ฉบับที่ 52 (เมษายน 2525) : 51 – 61.
- อดิศร ไชยคุปต์. คุณพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2541 : 247.
- อัยการ, กรม ประวัติอัยการในงานพระราชทานเพลิงศพ พระสภารการประสิทธิ์ อธิบดีอัยการ พ.ศ.2489 – 2491 ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม วันพุธที่ 24 มีนาคม 2547 : 3 – 7.
- อัยการไทย. สำนักงานอัยการสูงสุด พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด, 2539.
- อุทัย กัปปิยบุตร. "การปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานอัยการ" อัยการนิเทศ เล่มที่ 38 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2519 : 60 – 76.
- อุทิส วีระวัฒน์. อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ ในงานพระกรุณพระราชทาน กรมอัยการ ณ วัดบูรณศิริมาตยาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ : 47 – 63.
- อุทิส วีระวัฒน์. "อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ" ในระบบอัยการสากล กองทุนสวัสดิการศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรมอัยการ พ.ศ.2526 : 117 – 131.
- อรุณี กระจ่างแสง. "บทบาทอัยการในการสอบสวนคดีอาญา" ศึกษาเปรียบเทียบเยอรมนี สหรัฐอเมริกาและไทย วารสารนิติศาสตร์ 20 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2523) : 58-60.

ภาษาอังกฤษ

Guidelines on the Role of Prosecutors U.N. Doc. A/144/28 Rev. I at 189-1990

Joan E.Jacoby, 'The Charging Policies of Prosecutors" In The prosecutor ed.

William F.Mcdonald. Biverly Hills ; CA. : Sage publications, 1979, p.75.

Julia Flonda Public Prosecutor and Discretion : A Comparative Study. Oxtord

: Clarendon Press, 1995.

LB Corzon, A dictrionary of Law, Second Edition. (n.p.,n.d.). p 5.

Office of the Attorney General United States Department of Justice Legal

Activities 1994-1995 : Published June 1 , 1994 by : Office of Attomey

Personnel Management U.S. Deptment of Justie Washington, D.C.

20530. Pp. 27 – 35.

Shigemitsu Dando. Japanese Criminal Procedure. Trans. B.J. George Jr.

New Jersey : Fred B. Rothman & Co., 1965.

Shigemitsu Dando, Japanese Criminal Procedure translated B.J. George, Jr.

(South Hackensack, NJ : Fred B.rothman & 1965, p.88

Shigeinitsu Dando, Japanese Criminal Procedure, p.88

Standards of professional responsibility and statement of the essential duties and

Rights of prosecutors adopted by the International Association of Prosecutors

On the twenty third day of April 1999

ภาคผนวก

โครงร่าง

มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการอัยการ

คำนำ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77 บัญญัติให้รัฐจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ และโดยที่ข้าราชการอัยการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน การรักษาผลประโยชน์ของรัฐและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การดำรงตนของข้าราชการอัยการ ตลอดจนการปฏิบัติงานของข้าราชการอัยการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจของข้าราชการอัยการจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง หากได้มีการปลูกจิตสำนึกของพนักงานอัยการให้เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์แห่งคุณธรรม มีการพัฒนาคุณธรรม ตลอดจนมีความมุ่งมั่นที่จะประพฤติปฏิบัติงานให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อสถาบันอัยการก็จะก่อให้เกิดผลดีแก่รัฐและประชาชนยิ่งขึ้น สำนักงานอัยการสูงสุดจึงเห็นสมควรจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการอัยการขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการอัยการยึดถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อพัฒนาระบบอัยการไปสู่ระดับสากลและเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการอัยการ

ข้อพึงปฏิบัติ

ข้อ 1 ข้าราชการอัยการจะรักษาไว้ซึ่งอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ จะเคารพกฎหมายและจรรยาบรรณนี้อย่างเคร่งครัด โดยจะไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ รวมทั้งจะตอบโต้และต่อต้านการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวนี้

ข้อ 2 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม มีอิสระและปราศจากอคติโดยไม่แสวงหาประโยชน์ตอบแทนอันมิชอบ รวมทั้งจะดูแลมิให้บุคคลในครอบครัวแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย

ข้อ 3 ปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากความกลัว มีความเป็นกลาง และไม่ปล่อยให้ตนเองตกอยู่ภายใต้ผลประโยชน์แรงกดดันจากสื่อมวลชนหรือสิ่งอื่นใดนอกเหนือจากประโยชน์สาธารณะ หากตนเองมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับคดีซึ่งอาจจะทำให้สูญเสียความเป็นกลางไปได้ ก็ควรถอนตัวจากคดีนั้นเสีย หรือในกรณีซึ่งตนเป็นผู้สั่งฟ้องหรือดำเนินคดีใดในศาลชั้นต้นก็ควรจะถอนตัวไม่ผู้พิจารณาสั่งอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ในคดีดังกล่าวอีกซึ่งอาจจะทำให้สูญเสียความเป็นกลางได้

ข้อ 4 มีความสม่ำเสมอในการแสวงหาความจริงในคดี ช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริง และปฏิบัติให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างชุมชนเหยื่ออาชญากรรม และผู้ต้องหา ภายใต้กฎหมายและความยุติธรรม

ข้อ 5 ดำรงชีพตามฐานานุกรม ไม่พึ่งเพื่อพุ่มเพื่อย อันอาจนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ 6 พัฒนาดนให้มีบุคลิกภาพที่ดีงาม เหมาะสมทั้งในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ และในการเข้าสังคม

ข้อ 7 เป็นผู้ฝึกฝนหาความรู้ พัฒนาดนเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงานตลอดจนคอยติดตามการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

ข้อ 8 เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ข้อ 9 เคารพ ปกป้องและยึดถือซึ่งหลักสากลในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชน

ข้อ 10 ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และประชาชนอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่ย่อท้อและไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก จะรักษาและปกป้องประโยชน์สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ พึงอุทิศเวลาให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ไม่นำเวลาราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ข้อ 11 รักษาความลับในทางวิชาชีพ รักษาผลประโยชน์อันชอบของผู้เป็นเหยื่อของอาชญากรรม ผู้เสียหายและพยาน

ข้อ 12 ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตำรวจ ศาล ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายและในหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคม

ข้อ 13 ใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัดและให้คุ้มค่า หมั่นดูแลรักษา มิให้เกิดความเสียหาย เสมอเช่นวิญญูชนพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง

ข้อ 14 ยกย่องให้เกียรติ และเคารพในความคิดของผู้ร่วมงานและผู้อื่น

ข้อ 15 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ พร้อมให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการปฏิบัติงานราชการและในเรื่องอื่น ๆ ที่ชอบที่ควร

ข้อ 16 ผู้บังคับบัญชาพึงมีคุณธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาคและปราศจากอคติทั้งปวง

ข้อ 17 ผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ในด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีงาม

ข้อ 18 ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาพึงมีน้ำใจและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อ 19 ผู้บังคับบัญชาพึงควบคุมและกำกับดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ยึดถือจรรยาบรรณเป็นแนวทางในการดำรงตนและในการปฏิบัติราชการ

ข้อ 20 ให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีน้ำใจ สุภาพเรียบร้อย พร้อมทั้งจะชี้แจงทำความเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของตน รวมทั้งแนะนำสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ข้อพึงดเว้นปฏิบัติ

ข้อ 21 หลีกเลียงการคบหาสมาคม หรือสังสรรค์กับผู้มีอิทธิพล หรือผู้ที่ประกอบอาชีพโดยไม่สุจริต อันจะทำให้สังคมเข้าใจไปได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการเกิดความไม่เที่ยงธรรมขึ้นได้

ข้อ 22 หลีกเลียงและละเว้นต่ออบายมุขทั้งปวง หรือการกระทำอื่นใดที่อาจนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่อตนเอง ครอบครัว และสถาบันอัยการ

ข้อ 23 ไม่ดำเนินการใด ๆ ไปในทางที่กระทบสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันจะทำให้การดำเนินคดีเกิดความไม่เป็นธรรม ตลอดจนระมัดระวังมิให้การประกอบอาชีพวิชาชีพหรืองานอื่นใดของบุคคลในครอบครัวกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ 24 ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการทับถมให้ร้ายผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง อันจะเป็นเหตุให้เกิดการแตกความสามัคคี

ข้อ 25 ไม่รับทรัพย์สินของกำนัน หรือประโยชน์อื่นใดอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ และจะต้องดูแลให้บุคคลในครอบครัวปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วย อีกทั้งการรับทรัพย์สิน ของกำนันหรือประโยชน์อื่นใดที่พึงให้กันตามอัธยาศัยและประเพณีควรมีมูลค่าไม่มากจนเกินไปตามอัธยาศัยและประเพณีเช่นกัน

มาตรฐานทางคุณธรรมของข้าราชการอัยการ
การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

มาตรฐานการตรวจสำนวนและสั่งคดีอาญา

ข้อ 26 ข้าราชการอัยการควรนำแนวนโยบายเรื่องประโยชน์สาธารณะมาใช้เพื่อประกอบการในการสั่งคดีด้วย

ข้อ 27 ข้าราชการอัยการต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ มิใช่เพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตาม ข้าราชการอัยการก็ต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของผู้เสียหายอย่างรอบคอบด้วยเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเมื่อมีการพิจารณาเรื่องประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 28 ข้าราชการอัยการจะต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของผู้เยาว์ด้วยเสมอว่าในการวินิจฉัยว่าสาธารณชนจะได้รับประโยชน์หรือไม่ในการฟ้องคดีแก่ผู้เยาว์ ทั้งนี้ก็เพราะรอยมลทินของการถูกลงโทษนั้นสามารถก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่ออนาคตของผู้ต้องหาที่เป็นผู้เยาว์ได้ ในบางกรณีการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่มีอายุน้อยนั้น สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล แต่ข้าราชการอัยการก็ไม่ควรที่จะสั่งไม่ฟ้องเพียงเพราะอายุของผู้ต้องหาเท่านั้น เนื่องจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด หรืออุปนิสัยที่ผ่านมาของผู้ต้องหาอาจทำให้การสั่งฟ้องคดีเป็นสิ่งจำเป็นก็ได้

ข้อ 29 ข้าราชการอัยการต้องไม่ทำสำนวนความเห็นอันไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อเอาเปรียบหรือเพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย

ข้อ 30 ข้าราชการอัยการต้องไม่มีค่านิยมในการสั่งฟ้องผู้ต้องหาไว้ก่อนเพื่อให้ผู้ต้องหาไปต่อสู้คดีเอาเองในศาล

ข้อ 31 ข้าราชการอัยการต้องไม่มีค่านิยมในการสั่งฟ้องในข้อหาที่หนักไว้ก่อนแม้มีข้อเท็จจริงปรากฏแน่ชัดว่าผู้ต้องหาสมควรถูกฟ้องในข้อหาที่เบากว่าเช่น มีข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหากระทำความผิดไปเพราะเป็นการป้องกันหรือความจำเป็นแต่เกินสมควรแก่เหตุ ผู้ต้องหาฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา หรือข้อเท็จจริงอื่น ๆ ทำนองเดียวกันนี้

ข้อ 32 ข้าราชการอัยการต้องไม่มีค่านิยมในการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนเฉพาะกรณีเพื่อการสั่งฟ้องเท่านั้น

ข้อ 33 ข้าราชการอัยการควรบรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ศาลในการใช้ดุลยพินิจกำหนดโทษแก่จำเลย

ข้อ 34 ข้าราชการอัยการต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในฐานะประชาชนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ข้อ 35 หากปรากฏว่าการสอบสวนมีข้อผิดพลาดข้าราชการอัยการควรรีบแจ้งให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทราบเพื่อหาทางแก้ไขและป้องกันความผิดพลาดเกิดขึ้นอีก

ข้อ 36 เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาความจริงให้ปรากฏชัดและเพื่อความรวดเร็วในการสั่งสำนวน ข้าราชการอัยการไม่ควรลังเลในการสั่งให้พนักงานสอบสวนเรียกพยานมาเพื่อซักถามเอง

ข้อ 37 เพื่อให้สาธารณชนวางใจว่ารัฐสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนในคดีวิสามัญฆาตกรรม ข้าราชการอัยการต้องแสดงบทบาทอันสำคัญในการค้นหาความจริงให้ปรากฏในการไต่สวนคดีวิสามัญฆาตกรรม
มาตรฐานการดำเนินคดีชั้นศาล

ข้อ 38 ข้าราชการอัยการควรใช้ดุลยพินิจแถลงต่อศาลขอตัดพยานใจทักที่ไม่

จำเป็นออกโดยไม่ต้องรอให้ศาลเป็นฝ่ายตัดพยานเอง

ข้อ 39 ข้าราชการอัยการควรใช้ดุลพินิจถอนฟ้องจำเลยเมื่อปรากฏภายหลังว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด

ข้อ 40 ข้าราชการอัยการควรให้ความคุ้มครองดูแลพยานให้เกิดความสะดวกลดภัยในการมาเบิกความ ไม่ทำให้พยานเสียเวลาอันมีค่าโดยเปล่าประโยชน์

ข้อ 41 ข้าราชการอัยการไม่ควรกระทำการใด ๆ อันไม่เป็นธรรมในการดำเนินคดีเพื่อเอาเปรียบจำเลย

ข้อ 42 ข้าราชการอัยการควรให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยในฐานะประชาชนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ข้อ 43 ข้าราชการอัยการควรแสดงบทบาทอันสำคัญโดยใช้กระบวนการทางกฎหมายเพื่อให้ศาลลงโทษจำเลยให้สมควรแก่ความร้ายแรงและลักษณะของการกระทำความผิดของจำเลย นอกจากนี้ยังควรแสดงบทบาทอันสำคัญในการมีส่วนร่วมในการกำหนดโทษแก่จำเลยอีกด้วย

มาตรฐานการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อ 44 ในการวินิจฉัยเทียบเคียงข้อกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายภายในประเทศ ข้าราชการอัยการจักต้องใช้และตีความกฎหมายอย่างเป็นอิสระ โดยไม่กระทบต่อเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม เหตุผล และกฎเกณฑ์ทั่วไปของกฎหมายเพื่อเป็นหลักประกันแก่ความปลอดภัยในการอยู่ร่วมกันของสังคม

ข้อ 45 ข้าราชการอัยการควรเป็นผู้รู้พร้อมและชำนาญในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อ 46 ความเห็นของข้าราชการอัยการในการให้ความช่วยเหลือทางอาญาแก่ต่างประเทศควรเป็นความเห็นอัยการเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป

ข้อ 47 ข้าราชการอัยการพึงระมัดระวังในการร่วมมือทั้งในการขอและให้ความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาไม่ให้เกิดถึงสิทธิของบุคคลที่สามไม่ว่าเป็นสิทธิในทางทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ข้อ 48 ข้าราชการอัยการพึงวินิจฉัยความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายภายในประเทศและหลักเกณฑ์ที่ยอมรับกันตามกฎหมายระหว่างประเทศก่อนการขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากต่างประเทศ

ข้อ 49 ข้าราชการอัยการจักต้องทำหน้าที่ดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังต่างประเทศตามคำร้องขอของรัฐบาลต่างประเทศให้สำเร็จด้วยการชวนชววยรวบรวมข้อเท็จจริงโดยปราศจากอุปทาน

ข้อ 50 วิสัยทัศน์ของข้าราชการอัยการในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ จักต้องเป็นไปเพื่อรักษาความยุติธรรมและสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

ข้อ 51 การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ควรจะขัดแย้งกับความรู้สึกและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความตกลงระหว่างประเทศ แนวทางปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศ และหลักกฎหมายอันเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศ

มาตรฐานการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ

ข้อ 52 ข้าราชการอัยการต้องมุ่งมั่นรักษาผลประโยชน์ของรัฐอย่างดีที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็พึงคำนึงถึงความเป็นธรรมของเอกชนผู้มีข้อพิพาทกับฝ่ายรัฐด้วย โดยหากเป็นกรณีฝ่ายรัฐไม่มีสิทธิเรียกร้องจากเอกชน รัฐพึงชำระหนี้ก่อนเอกชนอย่างไร ข้าราชการอัยการควรเสนอความเห็นนั้นแก่หน่วยงานของรัฐที่เป็นตัวความเพื่อจัดการให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยไม่ประวิงเวลาให้เสียความยุติธรรม และไม่ใช้อำนาจทางการเงินซึ่งรัฐมีมากกว่าเอกชน ดำเนินคดีเพื่อเอาเปรียบทางคดีแก่เอกชน

ข้อ 53 ข้าราชการอัยการต้องศึกษารายละเอียดของเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างจริงจังจนมีความรู้อย่างทะลุปรุโปร่งทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องให้ได้ความสมบูรณ์ที่สุด จนเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะรู้ข้อมูลดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ

ข้อ 54 ข้าราชการอัยการต้องจัดทำคำคู่ความให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายด้วยความละเอียดรอบคอบ ครบถ้วนในประเด็น เป็นระบบ ตามหลักวิชาและทันกำหนดเวลาโดยไม่ชักช้า

ข้อ 55 ข้าราชการอัยการต้องเร่งรัดดำเนินคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อยื่นฟ้องโดยเร็วที่สุด

ข้อ 56 ข้าราชการอัยการต้องเตรียมคดีให้พร้อมที่สุดในการจะว่าความในศาล ให้พยานหลักฐานทุกอย่างถูกต้อง และเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างเป็นระเบียบ และสามารถแสดงให้เห็นปรากฏชัดต่อศาลถึงความจริง และความชอบธรรมตามสิทธิหน้าที่ของฝ่ายรัฐในคดีนั้น

ข้อ 57 ข้าราชการอัยการต้องเร่งรัดและติดตามบังคับคดีของหน่วยงาน ตัวความ ผู้ชนะคดีให้ครบถ้วน

ข้อ 58 ในกรณีที่ตรวจข้อบกพร่องของกฎหมาย ความไม่สุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการกระทำใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ก่อหรืออาจก่อความเสียหายแก่รัฐปรากฏในคดี

ที่รับผิดชอบนั้น ข้าราชการอัยการควรรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานเพื่อเสนอให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นตัวความทราบ เพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขตามครรลองอันสมควรต่อไป

ข้อ 59 ในกรณีที่ปรากฏเหตุอันควรในภายหลังว่ารัฐไม่ควรจะดำเนินคดีกับเอกชนหรือรัฐไม่ควรต่อสู้คดีกับเอกชนอีกต่อไป ข้าราชการอัยการควรใช้ดุลพินิจในการยุติการดำเนินคดีหรือต่อสู้คดีนั้นเสีย ทั้งนี้ตามระเบียบแบบของทางราชการ

มาตรฐานการตอบข้อหารือและการตรวจร่างสัญญา

ข้อ 60 ในการตอบข้อหารือ ข้าราชการอัยการต้องให้ความเห็นทางกฎหมายโดยสุจริต รอบคอบ ถูกต้อง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ และไม่ควรจำกัดการตอบของตนเฉพาะสิ่งที่หารือมาเท่านั้น การให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นเรื่องที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง

ข้อ 61 ข้าราชการอัยการพึงตรวจร่างสัญญาโดยให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย

ข้อ 62 ในการตอบข้อหารือหรือการตรวจร่างสัญญาที่อาจจะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือประโยชน์ของรัฐ ข้าราชการอัยการพึงระมัดระวังผลกระทบดังกล่าวด้วย

ข้อ 63 ข้าราชการอัยการต้องไม่ให้ความเห็นในการตอบข้อหารือ หรือตรวจร่างสัญญาโดยเกรงกลัวอิทธิพล หรือยินยอมดำเนินการตามคำร้องขอ หรือการแทรกแซงจากฝ่ายใด

มาตรฐานการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

ข้อ 64 ข้าราชการอัยการต้องปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในเชิงรุก โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการร้องขอความช่วยเหลือมาก่อน

ข้อ 65 ข้าราชการอัยการต้องแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อมวลชนหรือองค์กรสังคมอื่นเพื่อให้ทราบถึงความเดือดร้อนทางกฎหมายของประชาชน และเข้าอาสาช่วยเหลือโดยเต็มความสามารถ

ข้อ 66 ข้าราชการอัยการควรกำกับดูแล ให้คำแนะนำแก่นายความคดีอาญา ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็วและเป็นประโยชน์สูงสุด

ข้อ 67 เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนกับหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ หากพบว่าการรักษาผลประโยชน์ของรัฐในกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ข้าราชการอัยการควรปฏิเสธการรักษาผลประโยชน์ของรัฐนั้นเสียและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

ข้อ 68 ข้าราชการอัยการไม่ควรลังเลในการเผยแพร่บทบาทเชิงรุกในการก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคมโดยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เห็นบทบาทอันสำคัญของข้าราชการอัยการในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิของประชาชน การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการอัยการ

ข้อ 69 สำนักงานอัยการสูงสุดจะดำเนินการส่งเสริมอย่างจริงจังให้ข้าราชการอัยการทุกคนได้พัฒนาคุณธรรมและจิตสำนึกของการเป็นข้าราชการอัยการ โดยการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรม การจัดฝึกอบรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การสนับสนุนให้สำนักงานอัยการทุกแห่งในสังกัดได้พัฒนาทางวิชาการและระบบข้อมูล การคุ้มครองผู้กระทำการโดยสุจริตที่เที่ยงตรงและลงโทษผู้กระทำการทุจริตอย่างเฉียบขาด ตลอดจนการแสวงหามาตรการเพิ่มพูนศักยภาพของข้าราชการอัยการในการปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยสุจริตธรรมและมีประสิทธิภาพ

ข้อ 70 ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการอัยการทุกระดับ พึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการจรรยาบรรณ และรักษาจรรยาบรรณของข้าราชการอัยการ พึงใช้ความกล้าหาญและเที่ยงธรรมในการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามหลักคุณธรรมเสมอ หมั่นส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้สร้างเสริมจิตสำนึกในการพัฒนาคุณธรรม ตลอดจนเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการอัยการอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อ 71 ผู้บังคับบัญชาพึงยกย่องเชิดชูบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมดีเด่น

ข้อ 72 ข้าราชการอัยการทุกคนพึงร่วมกันส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของสถาบันอัยการตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินนโยบายโดยชอบของสำนักงานอัยการสูงสุดในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการอัยการ

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

ข้อ 22 (หลักการในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล) กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานอกจากจะเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว ยังเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอีกด้วย ดังนั้น การกระทำของรัฐที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐจะกระทำต่อเมื่อกรณีมีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น เหตุนี้การออกหมายจับ หรือจับผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ดี การควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ดี ตามปกติจักต้องพิจารณาว่าเป็นกรณีที่น่าเชื่อว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่ด้วย หากกรณีคดีมีมูลว่าการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นความผิดและเป็นที่น่าจะเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือกรณีคดีมีมูลว่าการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นความผิดและมีเหตุอื่นที่จำเป็นและสมควร เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจจะก่ออันตราย โดยไปกระทำความผิดซ้ำแล้ว กรณีจึงจะมีความจำเป็นที่จะต้องออกหมายจับหรือจับควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อดำเนินคดีต่อไป

ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา พนักงานอัยการต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการที่จะเอาตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐตามนัยดังกล่าวมาแล้วในวรรคหนึ่งโดยพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลซึ่งขัดแย้งกัน หากเห็นว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะถูกกระทบเกินความจำเป็นหรือเกินสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นว่าไม่มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่มีเหตุอื่นที่จำเป็นและสมควรแล้ว พนักงานอัยการต้องปล่อยตัวบุคคลหรืออนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามคำร้องขอเสมอ

ข้อ 122 (หลักการดำเนินคดีคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) อนุสนธิหลักการในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามนัยข้อ 22 พนักงานอัยการมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เมื่อความปรากฏต่อพนักงานอัยการเองหรือจากการร้องขอว่าบุคคลใดถูกเอาตัวไว้ในอำนาจรัฐโดยมิชอบก็ดี โดยไม่มีความจำเป็น และสมควรก็ดี โดยผิดกฎหมายก็ดี หรือโดยผู้นั้นไม่จำเป็นต้องยอมก็ดีพนักงานอัยการต้องรีบดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหน้าที่ของพนักงานอัยการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้รวมตลอดถึงกรณีที่บุคคลถูกควบคุมหรือขังโดยบุคคลอื่นโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้วย

ข้อ 123 (วิธีปฏิบัติเบื้องต้น)เมื่อมีกรณีที่จะต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตาม ข้อ 122 กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่าไม่จำเป็นต้องขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ระหว่างสอบสวนตามนัย มาตรา 72 (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือบุคคลใดต้องถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมายหรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษาของศาลหรือบุคคลใดถูกควบคุมหรือขังโดย บุคคลอื่นโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายตามนัยมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ทั้งนี้ไม่ว่ากรณีจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังจากที่พนักงานอัยการได้รับสำนวน การสอบสวนหรือได้มีการสอบสวนเรื่องนั้นหรือไม่ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการส่งเรื่องให้ พนักงานอัยการคนใดคนหนึ่งดำเนินการโดยไม่ชักช้า และจัดลงสารบบคดีเป็นคดีประเภทคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ

“ข้อ 65 ทวิ (การส่งคดีเพื่อป้องกันความเดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน) โดยที่ อำนาจสอบสวนเป็นอำนาจเดียวที่แบ่งแยกไม่ได้ การที่มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบออกเป็น ท้องที่สถานีตำรวจต่าง ๆ กิติ การแบ่งแยกความรับผิดชอบออกเป็นท้องที่จังหวัดกิติ เป็นเพียง การแบ่งแยกเพื่อสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น และเพื่อขจัดปัญหาการปฏิเสธการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงานสอบสวนอันจะเป็นผลให้การรักษาความสงบเรียบร้อยได้รับความกระทบ กระทบ หรือเพื่อขจัดปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อนของพนักงานสอบสวน อันจะเป็นผลให้ เป็นการคุกคามสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 21 จึงได้บัญญัติให้มีการซ้ำซ้อนในกรณีดังกล่าวไว้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้เกิดความซ้ำ ซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ที่พนักงานสอบสวนต่างมีหน้าที่ต้องร่วมมือประสานงานกันในการสอบ สอนคดีการที่พนักงานสอบสวนหลายหน่วยงานต่างคนต่างทำหน้าที่สอบสวนในเรื่องเดียวกัน ย่อมทำให้ผู้ต้องหาได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันหลายครั้งได้ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนหลัก “บุคคลจะไม่เดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน (ne bis in idem)” อันเป็นหลักการที่บัญญัติไว้ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 21 และมาตรา 39 (4)

ในกรณีที่การดำเนินคดีใดอาจทำให้บุคคลต้องเดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน เช่น การดำเนินคดีในความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ที่ผู้เสียหายอาจร้อง ทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้หลายท้องที่ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

(1) ให้สำนักงานอัยการที่ได้รับสำนวนการสอบสวนคดีดังกล่าวรีบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังสำนักงานคดีอัยการสูงสุดโดยไม่ต้องมีความเห็นและคำสั่ง

(2) ให้สำนักงานคดีอัยการสูงสุดมีอำนาจหน้าที่ตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวนคดี ดังกล่าว แล้วทำความเห็นเสนอรองอัยการสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย และให้รองอัยการสูงสุดมี อำนาจสั่งคดีทั้งเรื่อง รวมทั้งมีอำนาจสั่งการให้ดำเนินการเพื่อความเป็นเอกภาพในการอำนวย ความยุติธรรมด้วย

(3) ให้สำนักงานคดีอัยการสูงสุดจัดเก็บและพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับคดีดังกล่าวให้ทันสมัยและครบถ้วนเพื่อความเป็นเอกภาพในการอำนวยความยุติธรรมและเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล"

มาตรฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในวิชาชีพและถ้อยแถลงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันสำคัญของอัยการโดยสมาคมอัยการโลก

สมาคมอัยการโลกมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2542 (ค.ศ. 1999)

อาร์มภบท

สมาคมอัยการโลกได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2538 (1995) ที่ทำการสหประชาชาติ ณ กรุงเวียนนาและ ในการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 1 ณ กรุงบูดาเปสต์ เมื่อเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2539 ได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ในปีถัดมา การประชุมใหญ่สามัญซึ่งได้จัดขึ้นที่นครออกอตาวาได้ลงมติรับรองวัตถุประสงค์ของสมาคมซึ่งได้บัญญัติไว้ในธรรมนูญของสมาคม มาตรา 2.3 วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ

“..ส่งเสริมและยกมาตรฐานและหลักการอันที่เป็นยอมรับกันในระดับระหว่างประเทศตามที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินคดีอาญานั้นเหมาะสมและมีความเป็นอิสระ”

เพื่อเป็นการสนับสนุนวัตถุประสงค์ดังกล่าวคณะกรรมการบริหารของสมาคมโดยนางรีทา เมลเจส แห่งประเทศแอฟริกา ได้ยกร่างมาตรฐานสำหรับพนักงานอัยการขึ้น ร่างฉบับแรกได้เวียนสมาชิกทั้งหมดทราบในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) และฉบับสุดท้ายได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการบริหารในที่ประชุม ณ กรุงอัมสเตอร์ดัม เมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999)

มาตรฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในวิชาชีพและถ้อยแถลงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันสำคัญของพนักงานอัยการของสมาคมอัยการโลก เป็นถ้อยแถลงที่จะใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับจรรยาบรรณของอัยการแต่ละคนและงานที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา เรามีเจตจำนงว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ถ้อยแถลงที่เกินควรแต่จะเป็นเอกสารที่อัยการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและทำให้มาตรฐานของอัยการดียิ่งขึ้นไป สมาคมจะเพียรพยายามส่งเสริมมาตรฐานนี้และให้อัยการทั่วโลกนำหลักเกณฑ์เหล่านี้ไปใช้

มาตรฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในวิชาชีพและถ้อยแถลงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันสำคัญของอัยการ

โดยที่วัตถุประสงค์ของสมาคมอัยการโลกได้กำหนดไว้ในธรรมนูญ มาตรา 2.3 และได้รวมถึงการดำเนินคดีอาญาด้วยความเป็นธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยความเป็นกลาง และส่งเสริมให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น และหลักการในการบริหารงานยุติธรรม ไว้ด้วย

โดยที่สหประชาชาติในการประชุมใหญ่เพื่อป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา ครั้งที่ 8 ในปี พ.ศ. 2533 ได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับแนวทางอันเกี่ยวกับบทบาทของอัยการ

โดยที่ประชาคมของชาติต่างๆได้ประกาศสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งปวงไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและในกฎกติการะหว่างประเทศ อนุสัญญาและตราสารอื่นๆ

โดยที่สาธารณะชนต้องการความมั่นใจในความเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา

โดยที่อัยการทั้งหมดมีบทบาทสำคัญยิ่งยวดในการบริหารงานยุติธรรม

โดยที่ระดับของการเข้าร่วมในชั้นสอบสวนของอัยการในแต่ละประเทศแตกต่างกัน

โดยที่การใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่ง

และโดยที่การใช้ดุลพินิจดังกล่าวควรที่จะกระทำโดยเปิดเผยให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ให้สอดคล้องกับสิทธิส่วนบุคคล และด้วยความรู้สึที่อ่อนไหวต่อความจำเป็นที่จะไม่ทำให้ผู้เสียหายต้องได้รับความเสียหายซ้ำซ้อนอีกและควรใช้ดุลพินิจดังกล่าวในลักษณะที่เป็นภาวะวิสัยและเป็นกลาง

โดยเหตุนี้ สมาคมอัยการโลกได้ลงมติให้รับเอาถ้อยแถลงดังกล่าวต่อไปนี้เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในวิชาชีพสำหรับอัยการทั้งปวงและเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของอัยการ

1. จรรยาบรรณในวิชาชีพ

อัยการพึง

ผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศและศักดิ์ศรีในวิชาชีพของตนเสมอ

ยึดมั่นในวิชาชีพของตนตามกฎหมาย กฎเกณฑ์และจริยธรรมในวิชาชีพของตนเสมอ

ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานสูงสุดของความเที่ยงธรรมและความระมัดระวัง

แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการด้านกฎหมายตลอดเวลา

มุ่งมั่นเพื่อให้เป็นบุคคลที่ หรือเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ว่า มีความหนักแน่นและมั่นคง ความเป็นอิสระ และความเป็นกลาง

พิทักษ์สิทธิของผู้ต้องหาให้ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องทำให้มั่นใจว่าได้มีการเปิดเผยพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาตามกฎหมายหรือตามข้อบังคับในการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม

ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณชน ยอมรับนับถือ พิทักษ์และสนับสนุนมโนภาพคิดสากลในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

2. ความเป็นอิสระ

2.1 การใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีตามกฎหมายของแต่ละประเทศต้องมีความเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงของอิทธิพลทางการเมือง

3. ความเป็นกลาง

อัยการพึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญปราศจากความกลัว ความลำเอียงหรืออคติใดๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อัยการพึงที่จะ

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง

ต้องไม่ฝักใฝ่ในผลประโยชน์ส่วนตนหรือเฉพาะส่วนและไม่สะทกสะท้านต่อแรงกดดันจากสาธารณชน หรือสื่อมวลชน และจักต้องให้ความเคารพต่อสาธารณประโยชน์และการกระทำที่เป็นภาวะวิสัย

ต้องพยายามทำให้มั่นใจได้ว่าการสอบสวนได้กระทำอย่างมีเหตุผลและตามความจำเป็นตามกฎหมายภายในประเทศหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม และต้องเปิดเผยผลการสอบสวนดังกล่าว ไม่ว่าผลนั้นจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ค้นหาความจริงและให้ความช่วยเหลือแก่ศาลเสมอเพื่อทำให้ความจริงปรากฏ และเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างประชาคม ผู้เสียหายและจำเลย ต้องตามกฎหมายและความเป็นธรรม

บทบาทในการดำเนินคดีอาญา

4.1 อัยการพึงปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเป็นธรรม มั่นคงและรวดเร็ว

4.2 อัยการพึงมีบทบาทในการดำเนินคดีในเชิงรุกดังต่อไปนี้

(ก) ในกรณีที่ตามกฎหมายหรือในทางปฏิบัติได้ให้อำนาจแก่อัยการเข้าร่วมการสอบสวนความผิดทางอาญา หรือใช้อำนาจดังกล่าวต่อพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน อัยการพึงปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวตามภาวะวิสัย ด้วยความเป็นธรรม หรือด้วยความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

(ข) ในการควบคุมดูแลการสืบสวนสอบสวนความผิดทางอาญา อัยการต้องทำให้มั่นใจได้ว่าพนักงานสืบสวนหรือสอบสวนให้ความเคารพต่อกฎหมายและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในการให้คำแนะนำ ต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรักษาไว้ซึ่งความเป็นกลางและการปราศจากอคติ

(ค) ในการฟ้องคดีอาญา อัยการพึงดำเนินคดีเฉพาะแต่ในกรณีที่คดีที่มีพยานหลักฐานซึ่งมีน้ำหนักน่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าน่าเชื่อถือและรับฟังได้ และจะไม่ดำเนินคดีต่อไปโดยปราศจากพยาน

หลัก-ฐาน ในระหว่างกระบวนการพิจารณา จะต้องดำเนินคดีด้วยความเด็ดขาดแต่เป็นธรรมแก่จำเลย และไม่ดำเนินคดีนอกเหนือไปจากสิ่งที่พิสูจน์ได้โดยพยานหลักฐาน

4.3 นอกจากนั้น อัยการจักต้องเก็บรักษาความลับในวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายในประเทศของตนหรือตามข้อบังคับในการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม และจักต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายและความกังวลที่อาจเกิดขึ้นได้ของผู้เสียหายหรือพยาน ในกรณีที่ประโยชน์ส่วนตัวของเขาได้รับหรืออาจจะได้รับผลกระทบกระเทือน และจักต้องพยายามทำให้แน่ใจได้ว่าผู้เสียหายและพยานได้รับรู้ถึงสิทธิต่างๆของตนแล้ว

และในทำนองเดียวกัน จักต้องพยายามทำให้แน่ใจได้ว่าคู่ความที่แพ้คดีได้รับรู้ถึงสิทธิที่จะขอพึ่งอำนาจจากศาลสูงตราบเท่าที่จะเป็นไปได้

จักต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของจำเลยด้วยการให้ความร่วมมือแก่ศาลและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

จักต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งที่เป็นผลร้ายและที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยทันทีเท่าที่จะทำได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับในการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม

จักต้องตรวจสอบพยานหลักฐานที่เสนอมาเพื่อให้มั่นใจว่าพยานหลักฐานเหล่านี้ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ

จักต้องปฏิเสธที่จะนำสืบพยานหลักฐานที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจได้มาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาและโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อาจถือว่าเป็นการบังคับขู่เข็ญหรือการทรมานผู้ต้องหา

จักต้องทำให้แน่ใจว่าได้มีการดำเนินคดีตามความเหมาะสมต่อบุคคลที่ใช้วิธีการดังกล่าว

จักต้องพิจารณาตามที่เห็นควรเพื่อผ่อนปรนในการฟ้องร้องคดีอาญา ระงับกระบวนการพิจารณาใดๆอย่างมีเงื่อนไขหรือปราศจากเงื่อนไข หรือปรับเปลี่ยนคดีอาญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับจำเลยที่เป็นเด็ก ให้แตกต่างไปจากกระบวนการยุติธรรมที่ใช้กันอย่างเป็นทางการทั่วไป ทั้งนี้ด้วยการคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหายตามความเหมาะสม

5. การให้ความร่วมมือ

เพื่อเป็นการประกันความยุติธรรมและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญา อัยการจักต้องให้ความร่วมมือแก่พนักงานตำรวจ ศาล นักกฎหมาย ที่ปรึกษาของจำเลย ทนายจำเลยและหน่วยงานอื่นๆของรัฐ ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานภายในประเทศหรือต่างประเทศ

และให้ความช่วยเหลือแก่อัยการในเขตอำนาจอื่นๆตามกฎหมายและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการให้ความร่วมมือต่อกัน

6. อำนาจที่พึงมี

เพื่อเป็นหลักประกันว่าอัยการสามารถที่จะทำให้ภาระความรับผิดชอบในวิชาชีพของตนลุล่วงไปได้ได้อย่างเป็นอิสระและสอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น อัยการควรได้รับการคุ้มครองให้ปลอดจากการกระทำตามอำเภอใจของรัฐบาล ซึ่งโดยทั่วไปแล้วอัยการจักต้องพึงได้รับสิทธิในสิ่งต่อไปนี้

· ปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการคุกคาม อุปสรรคกีดกัน การก่อกวน หรือการแทรกแซงอันไม่เหมาะสม หรือต้องไม่ประสบกับความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือความรับผิดชอบอื่นที่ไม่เป็นธรรม

อัยการและครอบครัวของเขาต้องได้รับความคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ในเวลาที่ความปลอดภัยของพวกเขาถูกคุกคามอันเนื่องจากการที่ได้ดำเนินการพิจารณาสิ่งคดีตามกฎหมาย

ค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมให้ทัดเทียมกับบทบาทอันสำคัญของอัยการ และเงินเดือนและประโยชน์อื่นๆต้องไม่ถูกลดลงตามอำเภอใจ ได้รับตำแหน่งหน้าที่ เงินบำนาญ และการปลดเกษียณภายใต้เงื่อนไขตามสัญญาจ้างหรือการเลือกตั้งในกรณีเฉพาะราย

ได้รับการเข้าทำงานและการเลื่อนชั้นโดยพิจารณาจากปัจจัยที่เป็นจริงดังต่อไปนี้ คุณสมบัติในวิชาชีพ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติหน้าที่และประสบการณ์ และต้องได้รับการพิจารณาตัดสินด้วยวิธีการที่เป็นธรรมและเป็นกลาง

การพิจารณาคดีที่รวดเร็วและเป็นธรรมตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับ ในกรณีที่มีการสอบสวนทางวินัยเนื่องจากการร้องเรียนกล่าวหาว่าได้มีการประพฤตินอกขอบเขตของมาตรฐานวิชาชีพ

ได้รับการประเมินและคำตัดสินตามภาวะวิสัยในการพิจารณาดำเนินการทางวินัย

ก่อตั้งและเข้าร่วมสมาคมวิชาชีพหรือองค์การอื่นๆเพื่อรักษาประโยชน์ของอัยการเอง เพื่อส่งเสริมการอบรมในวิชาชีพและเพื่อคุ้มครองสถานะภาพของเขา และเพื่อปลดปล่อยให้พ้นจากการที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือที่ขัดต่อมาตรฐานวิชาชีพหรือจริยธรรม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ เกิดวันที่ 17 กรกฎาคม 2509 ที่จังหวัดราชบุรี
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา
2529 และเนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 42

เคยประกอบอาชีพทนายความ, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก,
ผู้ช่วยคณบดี คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเกริก

อัยการประจำกอง สำนักงานคดีอาญา, รองอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงพิษณุโลก,
อัยการประจำกรม สำนักงานคดีแพ่ง, อัยการประจำกรม สำนักงานคดีแรงงาน

ปัจจุบัน อัยการประจำกรม สำนักงานคดีอาญา (ปฏิบัติหน้าที่ เลขานุการอธิบดีอัยการ
ฝ่ายคดีอาญา, เลขานุการสำนักงานคดีอาญา)